

TO CELEBRATE THE 80TH BIRTHDAY OF THE OUTSTANDING SCIENTIST: PROFESSOR RNDR. BLANKA PACLTOVÁ, CSC.

MARCELA SVOBODOVÁ

Institute of Geology, Academy of Sciences of the Czech Republic, v.v.i., Rozvojová 269, 165 00 Praha 6, Czech Republic;
e-mail: msvobodova@gli.cas.cz

Svobodová, M. (2008): To celebrate the 80th birthday of the outstanding scientist: Professor RNDr. Blanka Pacltová, CSc. – *Acta Mus. Nat. Pragae*, Ser. B., *Hist. Nat.*, 64(2–4): 49–50, Praha. ISSN 0036-5343.

Received September 20, 2007
Issued December, 2008

Time passes very quickly in the world of intense research activity. Similarly quickly came the 80-years jubilee of Blanka Pacltová, emeritus Professor of the Natural Science Faculty of the Charles University in Prague. The scientific community is happy that Professor Pacltova is still continuing research in palynology. Professor Pacltová was born on the 18th of October 1928 in Nechanice and her childhood was spent on an agricultural estate in Kratonohy near Hradec Králové. She continues to return to this place and maintains the family house. Her secondary education was interrupted by forced labour in Skoda Auto during the Second World War. She finished her secondary education in Prague in 1948. Her interest in natural sciences enabled her to enter the Faculty of Sciences of Charles University.

Under the guidance of Professors Odolen Kodým and Radim Kettner she studied first biology and chemistry and later palaeobotany. During the last year of study she became an assistant in the Department of Palaeontology with Professor František Němejc.

In 1952 she received a doctorate in natural sciences and in 1959 she gained the position of senior lecturer in micropalaeobotany after defending her thesis on the subject of paleopalynology in the South Bohemian Basins.

In 1963 she was appointed senior lecturer at the Charles University in this specialization and her significant pedagogic and scientific activities were fully appreciated in 1990, when she was given the title of university Professor.

Professor Pacltová was instrumental in founding the Czech palynological school. She combined education of students and founding of a palaeontological department with raising the status of paleopalynology as a branch of science. She proved the importance of palynology in key points of progress in the organic world and also its utility in practice. With the assistance of Professor Kodým she established a palynological laboratory and library. She educated generations of Czech specialists focused on micropalaeobotanic research on the Precambrian and Palaeozoic (Dr. Konzalová, Dr. M. Vavrdová, Doc. O. Fatka, Dr. P. Dufka, Dr. J. Bek), on the Cretaceous Period (Dr. M. Svobodová,

Dr. Pátová), and on the Tertiary and Quaternary (Dr. M. Konzalová, Dr. M. Boháčová, Mgr. Dlouhá). Professor Pacltová was also a popular instructor of postgraduate study (e.g. U. Ganguli – India, M. Juhász – Hungary, A. Lashin – Egypt) and consultant for foreign scientists (Professor J. A. Doyle – USA, Professor Pflug – Germany, Professor Norris – USA).

From 1955 till her retirement in 1995 she organised special lectures and seminars focused on micropalaeobotany. She wrote university textbooks about methods of palaeobotanic research (1963) and principles of micropalaeobotany (1990). She contributed to a textbook of general palaeontology (Špinar and Pacltová 1992).

Professor Pacltová linked her professional activity with the work of Professor K. Rudolph in research on peat. As an external scientist of the National Institute of Heritage, Conservation and Nature Protection, she studied the peat of Krkonoše and inundation areas of the Orava Dam. With Professors Němejc and Špinar, she participated in research on the South Bohemian Basins, where she demonstrated a Senonian age for the Klikov Formation and a monograph elaborated on the Tertiary spores of the Mydlovary Formation. With Dr. Ing. V. Čechovič she resolved the problems regarding the Tertiary coal-bearing basin in Slovakia and other work for the Czechoslovak Uranium Industry, Geoindustria, Geological Survey, Archaeological Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic and others. During her working life she managed to establish connections with prominent foreign researchers, such as Professor N. F. Hughes (Cambridge), Dr. W. Krutzsch (Berlin), Professor Zaklinskaya (Moscow), Professor F. Góczán (Budapest), Professor J. A. Doyle (Davis, California), Professor H. Méon (Lyon) and many others.

In the area of Cretaceous palynology, she became a reputable expert and her work focused on the evolution of angiosperms, primarily the monographic elaboration of pollen grains of Normapolles (Góczán et al. 1967).

A significant part of the research activities of Professor Pacltová was a study of the oldest organisms of the Pre-

cambrian and micropalaeobotanical research on metamorphic complexes. With Professor Pouba she unravelled the origins of the Barrandian stromatolites. She created a new way of studying microorganisms in metamorphic rocks and thus she contributed to knowledge connected with basic problems on the origin of life.

She published more than 200 original papers including scientific articles, text-books, and reviews; her scholastic sphere of activity includes almost all geological formations and microspores of all plant types (for a complete summary of publications see J. Dašková, this volume).

Besides her scientific and pedagogic activity at the Charles University, she was a member of many international and national scientific associations. From 1968 till 1974 she functioned as a chairwoman of a section of the International Palynological Association. Also she was a member of the committee of the International Commission for Palynology and Origin of Life and in the draft committee of Pollen and Spores. She was a correspondent of the Stromatolite Newsletter. In our country she was a member of the committee of the Czech Geological Society and a chairwoman of the committee of the Departmental Group of Palaeontology. Her longstanding activities in this branch were honoured by many awards and honourable mentions, e.g. Award of the Czechoslovak Academy of Sciences in the domain of the collective of the Laboratory of Evolutionary Biology (1979) and Professor W. Szafer's Medal from the Polish Academy of Sciences in Krakow (1986).

We know Professor Blanka Pačtová as a woman who is always willing to offer advice, not only with respect to scientific problems, but also with those of the personal kind. She overcomes her often-complicated health status with typical tenacity and single-mindedness. Let us wish Professor Pačtová many more research successes in her specialization and many more years filled with energy and good health.

Translated by Tereza Váchová

Významné životní jubileum prof. RNDr. Blanky Pačtové, CSc.

Čas při intenzivní badatelské činnosti ubíhá velmi rychle... Také osmdesáté životní jubileum Blanky Pačtové, emeritní profesorky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, přišlo a je potěšitelné, že jubilantku zastihlo uprostřed práce a zájmu o palynologický výzkum.

Jubilantka se narodila dne 18. října 1928 v Nechanicích a dětství prožila na zemědělské usedlosti v Kratonohách u Hradce Králové, místa, kam se stále vrací a udržuje rodinnou chalupu. Středškolská studia, přerušena totálním nasazením za okupace ve Škodovce, dokončuje v Praze. Po maturitě v roce 1948 ji zájem o přírodní vědy vede ke vstupu na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. Pod vedením profesorů Odolena Kodyma a Radima Kettnera studovala nejdříve obory chemie a biologie, později paleobotaniku. Již během posledního roku studia těžce fakulty nastoupila jako asistentka na katedru paleontologie u prof. Němejce. V roce 1952 získala doktorát přírodních věd, v roce 1959 se habilitovala v oboru mikropaleobotaniky obhájením práce na téma paleopalynologie jihočeských pánví. V roce 1963 byla jmenována docentkou Univerzity Karlovy pro tento obor a její významná pedagogická a vědecká činnost byla doceněna až v roce 1990, kdy získala titul univerzitní profesorky.

Prof. Pačtová je v podstatě zakladatelkou české palynologické školy. Výchovu studentů a zakládání paleontologického oddě-

lení skloubila s budováním vědního oboru paleopalynologie a prokázala potřebnost palynologie jak pro obecné otázky vývoje organického světa, tak i její využitelnost pro praxi. Za přispění prof. Kodyma vybuodovala palynologickou laboratoř a knihovnu. Vychovala generaci českých specialistů zaměřených na mikropaleobotanický výzkum prekambria a paleozoika (dr. M. Konzalová, dr. M. Vavrdová, doc. O. Fatka, dr. P. Dufka, dr. J. Bek), křídly (dr. M. Svobodová, dr. Pátová), terciéru a kvartéru (dr. M. Konzalová, dr. M. Boháčová, Mgr. Dlouhá). Prof. Pačtová byla i vyhledávanou školitelkou doktorandského studia (např. U. Ganguli, Indie; M. Juhász, Maďarsko; A. Lashin, Egypt) a konzultantkou zahraničních pracovníků (J.A. Doyle, USA; prof. Pflug, SRN; prof. Norris, USA).

Od roku 1955 až do svého penzionování v roce 1995 vedla speciální přednášky a cvičení v oboru mikropaleobotaniky. Sestavila skripta metod paleobotanického výzkumu (1963) a základů mikropaleobotaniky (1990). Podílela se na učebnici všeobecné paleontologie (Špinar a Pačtová 1992).

Odbornou činností navázala prof. Pačtová na práce prof. K. Rudolpha ve výzkumu rašelin. Jako externí spolupracovnice Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody studovala krkonošské rašeliny a zátopové území Oravské přehrady. S prof. Němejcem a Špinarem se účastní výzkumu jihočeských pánví, kde se jí podařilo prokázat senonské stáří klikovského souvrství a monograficky zpracovala terciérní sporomorfy z mydlovarského souvrství. Spolu s Dr. Ing. V. Čechovičem řešila problematiku třetihorních uhlonosných pánví na Slovensku i další úkoly praktické geologie pro Čs. uranový průmysl, Geoindustrii, Ústřední ústav geologický, Archeologický ústav ČSAV a další. V dalších letech se jí podařilo navázat pracovní i osobní kontakty s význačnými zahraničními pracovníky, jako prof. N. F. Hughes (Cambridge), W. Krutzsch (Berlín), prof. Zaklinskaya (Moskva), prof. F. Góczán (Budapešť), prof. J. A. Doyle (Davis, California), prof. H. Méon (Lyon) a jiní.

V oboru křídlové palynologie se stala uznávanou expertkou a mezinárodní ohlas si získaly její práce zaměřené na vývoj angiosperm, zejména monografické zpracování pylových zrn ze skupiny Normapolles (Góczán et al. 1967).

Významnou součástí badatelské činnosti jubilantky je studium nejstarších organismů prekambria, mikropaleobotanický výzkum metamorfovaných komplexů a společně s prof. Poubou řešila původ barrandienských stromatolitů. Rovněž vytvořila nové metodické postupy pro zkoumání mikroorganismů v metamorfovaných horninách. Přispěla tím k řešení obecné problematiky vzniku života.

Publikovala přes 200 původních prací, článků a recenzí, její badatelský záběr zahrnuje téměř všechny geologické útvary a mikrospory všech rostlinných skupin (úplný přehled publikací viz J. Dašková). Vedle svého vědecko-výzkumného a pedagogického působení na Univerzitě Karlově byla členkou řady mezinárodních i domácích vědeckých společností. V letech 1968 až 1974 působila jako předsedkyně sekce International Palynological Association, dále ve výboru International Commission for Palynology a Origin of Life, v redakční radě Pollen et Spores a dopisovatelkou Stromatolite Newsletter. U nás byla členkou výboru České geologické společnosti a předsedkyní výboru oborové skupiny paleontologie. Její dlouholeté působení v oboru bylo oceněno řadou vyznamenání a čestných uznání, např. Cenou ČSAV v rámci kolektivu Laboratoře evoluční biologie (1979) a medaile prof. W. Szafera Polské akademie věd v Krakově (1986).

Profesorku Blanku Pačtovou známe jako člověka vždy ochotného poradit jak v problémehch pracovních, tak i osobních. Svou mnohdy komplikovanou zdravotní situaci překonává se sobě vlastní houževnatostí i pracovním nasazením. Přejme proto naši paní profesorce mnoho badatelských úspěchů v oboru a ještě hodně dalších spokojených let naplněných životním elánem a pohodou.

References

- Góczán F., Groot, J. J., Krutzsch, W., Pačtová, B. (1967): Die Gattungen des "Stemna Normapolles Pflug 1953 b" (Angiospermae). – Paläontologische Abhandlungen B, Paläobotanik, 2 (2-3): 427-633.
Špinar Z. V., Pačtová, B. (1992): Dějiny paleontologie. – In: Pokorný, V. a kol. (eds), Všeobecná paleontologie, Univerzita Karlova, Praha, pp. 12-28.